

Силабус
навчальної дисципліни
«Історія української літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст.» (8)
2021-2022 навчальний рік

Освітня програма	«Середня освіта (Українська мова і література). Англійська мова»
Спеціальність	014 Середня освіта (Українська мова і література)
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	обов'язкова
Викладач	Ніна АНІСИМОВА
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/ffsk/structure-ffsk/kaf-in-mov/composition-kaf-in-mov/kaliberda/anisimova/
Контактний телефон	066 619 13 01
Е-mail викладача:	anisimova.bdpu@ukr.net
Графік консультацій	вівторок , 11.00-12.00, ауд. 204, корпус БДПУ 56

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів / годин	Форма навчання	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3 / 90 год.	очна (денна)	16 год.	14 год.	60 год.	екзамен
3 / 90 год.	заочна (дистанційна)	4 год.	4 год.	82 год.	

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: українська мова, літературний процес, стиль, жанр, рід літератури, поетика, біографія.

Мета та завдання курсу:

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія української літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст.» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти є засвоєння студентами знань про український літературний процес рубежу останнього тисячоліття, ідейно-художню своєрідність творчості окремих представників цього періоду, розвиток літературних течій, напрямів, стилів, жанрів, про місце окремих творів у літературному процесі; про місце української літератури в загальноосвітньому літературному процесі.

Основним *завданням* вивчення дисципліни є розкриття тенденцій розвитку літературного процесу кінця ХХ – початку ХХІ ст.» ознайомлення студентів з художньою своєрідністю творчості письменників, їх найважливішими творами. Продуктивні навички філологічного аналізу конкретних літературних творів удосконалюються через читання та обговорення художніх текстів, підготовку усних презентацій, написання тестів для само- та взаємоперевірки, написання українську мову і навпаки, написання есе та листів.. Студенти удосконалюють уміння користуватися навчальною літературою в процесі самостійної роботи; формують уміння визначати власний погляд на ті чи інші історико-літературні проблеми, аргументувати власні судження, відстоювати їх у дискусії. Під час занять значна увага приділяється систематизації та розширенню набутих знань із історії української літератури попередніх періодів (19-20 століття), вступу до літературознавства, теорії літератури. Історико-літературні явища, що вивчалися на попередніх курсах, розглядаються на більш високому рівні, отже, знання оновлюються, поглиблюються та розширюються.

Попередньою умовою вивчення навчальної дисципліни «Історія української літератури к. ХХ – поч. ХХІ ст.» на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти є успішне вивчення української літератури на 1, 2, 3 курсах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **знати**:

- 1) тенденції розвитку літературного процесу кінця ХХ – початку ХХІ ст..», його зумовленість суспільно-політичними подіями та культурно-історичними явищами;
- 2) усвідомлювати основні чинники, що впливають на формування світогляду та стилю письменників;
- 3) концепції істориків літератури про певний художній твір чи творчість певного письменника;
- 4) оцінку вивчених творів у літературознавчих дослідженнях та критичних статтях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент буде **вміти**:

- 1) здійснювати наліз епічних, ліричних та драматичних творів, оцінювати їх з позицій загальнолюдських морально-етичних цінностей;
- 2) користуватися навчальною літературою в процесі самостійної роботи;
- 3) визначати свій погляд на ті чи інші історико-літературні проблеми, аргументувати судження, відстоювати їх у дискусії;
- 4) конспектувати визначені статті до практичних занять, писати наукові реферати, повідомлення, доповіді;
- 5) здійснювати аналітичний огляд літературно-критичних статей та досліджень щодо творчості окремих персоналій та літературного процесу в цілому;
- 6) виявляти основні проблеми у творі, що вивчається;
- 7) з'ясувати взаємозв'язок між подіями певної епохи, світоглядом і творчістю письменника;
- 8) виявляти найхарактерніші ознаки творчих методів та напрямів;
- 9) зіставляти різні погляди в ході полеміки, виявляти здатність доводити свої твердження, свій погляд, уміти дискутувати;
- 10) виокремлювати стильові напрями та течії, їхні естетичні параметри;
- 11) застосовувати основні теоретичні поняття, які використовуються у ході аналізу твору;
- 12) усвідомлено засвоювати найважливіші відомості про творчі методи й літературні напрями, різні погляди дослідників на названі явища;

Компетентності та програмні результати навчання:

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання
<p>ПК. Бакалавр (рівень 7): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі середньої освіти або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів освітніх наук, і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в основній середній школі.</p> <p>ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>СК 5. Здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови, теорії та історії української літератури в закладах середньої освіти, практиці навчання української мови і викладання української літератури.</p> <p>СК 9. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі (від давнини до сучасності), спадщині письменників у контексті літератури, історії, культури, використовувати знання мови і здобутків світового письменства для формування національної свідомості, культури учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.</p> <p>СК 10. Здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту.</p> <p>СК 11. Здатність власною державницькою позицією, особистою мовною культурою, ерудицією, повагою й любов'ю до української мови, літератури, історії виховувати національно свідомих громадян України.</p> <p>СК 14. Здатність здійснювати власне дослідження в освітній діяльності, узагальнювати й оприлюднювати результати розроблення актуальної проблеми (у фахових виданнях, виступах тощо).</p>	<p>ПРЗ 4. Знає провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, специфіку його перебігу в культурному контексті, літературні напрями, течії, жанри, стилі, здобутки національної літератури, художні твори класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою.</p> <p>ПРУ 1. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.</p> <p>ПРУ 3. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної культури.</p> <p>ПРУ 4. Володіє навичками атрибуції, розрізняє літературно-культурні епохи, напрями, течії, жанри, стилі української літератури за їх сутнісними характеристиками й на тлі світового письменства.</p> <p>ПРУ 5. Порівнює мовні та літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.</p> <p>ПРК 4. Керується у своїй діяльності принципами толерантності, творчого діалогу, співробітництва, взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу.</p> <p>ПРУ 1. Уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), видобувати, обробляти й систематизувати інформацію, використовувати її в освітньому процесі.</p> <p>ПРУ 3. Володіє різними видами аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції й новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та</p>

	<p>світової культури. ПРУ 4. Володіє навичками атрибуції, розрізняє літературно-культурні епохи, напрями, течії, жанри, стилі за їх сутнісними характеристиками. ПРУ 5. Порівнює літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності.</p>
--	--

ЗМІСТ КУРСУ:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СТАНОВЛЕННЯ ПОСТМОДЕРНІЗМУ В УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОЦЕСІ К. ХХ – ПОЧ. ХХІ СТ.

Тема 1. Особливості сучасного літературного процесу в Україні. Постмодернізм в українській літературі, його своєрідність. «Станіславський феномен» (Ю. Андрухович, О. Ірванець, Ю. Іздрик та ін.).

Культурно-історичні умови розвитку літературного процесу. Утворення альтернативних літературно-мистецьких гуртів (АУП, «Нова література», «500», «Пси святого Юра» та інші). Конфлікт письменницьких поколінь, літературна дискусія щодо художньої спадщини старших письменників. Основні підходи критиків у визначенні типів дискурсів у сучасній українській літературі. Відродження регіоналізму, класифікації за географічним принципом. Прозові школи: «київсько-житомирська». Дискусії, «круглі столи» щодо доцільності виокремлення літературних поколінь.

Постмодернізм як естетичне явище: витoki, етапи розвитку, представники, жанрові різновиди. Рівні постмодерного мислення: гносеологічний, онтологічний, естетичний. Риси постмодернізму в літературі: інтертекстуальність, іронічність, еkleктизм, елітарність, масовість, пародійність, гра з мовною стилізацією, карнавалізм та ін. Жанрові різновиди літературного постмодернізму. Специфіка українського постмодернізму як явища постколоніальної культури, його відмінність від «західної» моделі постмодернізму. Постмодерне світовідчуття як «буття-після-сучасності», «буття-після-Чорнобиля». Карнавальний напрям постмодерної літератури. «Станіславський феномен» і «києво-житомирська школа»: конфлікт світогляду та естетики.

Юрій Андрухович – зачинатель постмодерного роману в українській прозі помежів'я віків. Поетика Карнавалу у романі «Рекреації» (1990). Жанрові дефініції твору; вигадлива система літературних алюзій, насиченість тексту ремінісценціями й натяками, образами й сюжетними мотивами. Свято Воскресаючого Духу як алегорія суспільної ситуації в Україні кінця 80-х – початку 90-х років. Бахтінський принцип «багатоголосся» як визначальний у повістванні роману. Художня реконструкція символів імперії у романі «Московіада» (1992). Постмодерне відтворення постколоніального синдрому: атмосфери Москви як метрополії та столиці мертвої Імперії. Жанрова специфіка твору; мозаїко-карнавальна композиція, моно-міфологічна схема розгортання сюжету. Мотив кінця Карнавалу у романі «Перверзії» (1995). Сюжетні мотиви фантастичного, готичного, авантюрного, пригодницького, любовного роману, постмодерного травестійного роману. «Дванадцять обручів», «Таємниця» Ю. Андруховича: збагачення жанрової специфіки романістики. Еволюція романного мислення автора.

Авантюрна постмодерна проза Олександра Ірванця. «Рівне / Ровно» – роман-антиутопія. Художня версія подолання конфліктів між Сходом і Заходом. Риси постмодерністської поетики. Сатиричне розвінчування радянської системи та гротескових образів. Художня модель апокаліптичного світу в антиутопії «Очамимря». Розкриття антиутопічних мотивів через уявлення про культурну, духовну і матеріальну загибель суспільства. «Хвороба Лібенкрафта»: жанрові ознаки «похмурого роману», антиутопії. Алегорія масової епідемії у романі. Риси нуар-триллера, екшну. Психологічний портрет сучасного депресивного «маленького українця».

Постмодерна проза Юрія Іздрика у контексті «Станіславського феномену». Художній світ віртуальної постмодерної реальності («Острів КРК», «Подвійний Леон», «Воццек»). Чинники об'єднання творів у своєрідну трилогію. Постмодерністський одинак-маргінал, його відтвореність від інших у прозі Ю. Іздрика. *Творчість Тараса Прохаська як явище нової (післякарнавальної) хвилі в українському постмодернізмі.* Проза митця як спроба відчитування метафізичних кодів життя. Лірико-пригодницько-філософська природа збірки «Лексикон таємних знань». «Рослинна філософія» у повістях «Від чуття при сутності», «Довкола озера». Позаісторичні візії. Мотив мандрів героя-оповідача у свою життєво-ментально-духовну культуру (збірка «З цього можна зробити кілька оповідань»). Проблема родової пам'яті, тривання роду, родової історії як відзеркалення історії народу у романі «НепрОсті». Міф Галичини у творі. Імпресіоністична манера письма Т. Прохаська.

Тема 2. Передпостмодерні явища в українській прозі. Роль «Київської іронічної школи» у становленні українського постмодернізму.

«Київська іронічна школи» як «нова хвиля» в українському постмодернізмі, як його післякарнавальний етап розвитку. Становлення іронічної прози в межах українського андеграунду 1970-1980-х (В. Діброва, Б. Жолдак, Л. Подерев'янський, В. Даниленко, В. Врублевський, В. Шнайдер, М. Малюк). Антиколоніальний, соціально спрямований характер сатири та іронії в українській літературі. Використання всієї палітри комічного: іронії, сарказму, чорного гумору, карнавальності. «Суржиковий», сленговий і «нецензурний» мовний вибух у сміховій творчості. Риси постмодерністської естетики в іронічній прозі 70-80-х. *Микола Рябчук як ідеолог іронічного напрямку в сучасній прозі.* Висміювання впливу радянської моралі подвійних стандартів на деградацію особистості («До Чаплі на уродини», «Житло»). Опозиція місто-провінція («Листи авіапоштою в провінцію»). Деформування світогляду людини в армії, зомбування його («Капітуляція»). Особливості творчого стилю М. Рябчука: іронія, сарказм, вкраплення фантастичних елементів, сюрреалістичні возії, приступи яснобачення не мають нічого («І тоді все буде гаразд», «Весілля»). Синтез неможливої реальності з ірреальною сферою.

Проза Володимира Діброви як енциклопедія сміхової рецепції тоталітарного суспільства. Типова неформальна постава представника «задушеного Покоління» у романі «Бурдик». Художнє втілення класично української теми про пропащу силу. «Андріївський узвіз» – іронічний роман по покоління 1970-х. «Правдиві історії»: пародії на новітні постмодерні романи деяких сучасних авторок.

Трагікомічне відчуття світу в новелістиці Богдана Жолдака. Суржик як основний комічний засіб пародіювання, викриття комплексів пострадянської людини у «короткометражних» новелах («Спокуси», «Яловичина»). Риси прози комедійного соц-арту: деміфологізація комплексів гомосовіткіуса. Оповідач Б. Жолдака: рафінований інтелігент («На небі», «Анатолій Марчук», «Відблиски»); неотесаний, але бувалий совок (цикл новел «Прощай, суржику!»). Глибока трагедійність людського буття («сміх крізь сльози»). Особливості суржика, досягнення максимальної реальної мовної ситуації («Шле коле було красте гріх»). Сарказм як основний викривальний засіб у новелі «Яблука з райського саду». Збагачення сатири трагічними нотками («Немає»). Моторошний світ совдепівського абсурду у новелі «Гудзик в нікуди».

Сатирично-іронічна проза Володимира Даниленка. Оповідання, повісті («Дзеньки-бреньки», «Гір-лір-лі», «Усипальня для тарганів») як комічна енциклопедія історії української літератури. Заборона новели «Дзеньки-бреньки» на поч. 90-х років. Гострі оцінки твору: відверте святотатство і замах на основи національної літератури (Є. Сверстюк). Ідейне навантаження «Супліки до чительника» («Дзеньки-бреньки», «Гір-лір-лі»).

Жанрово-стильові особливості сатиричної прози Юрія Винничука («Спалах», «Діви ночі», «Діви ночі-2», «Життя гаремноє», «Вінка застиглого часу»). Поєднання лірики й іронії, прийоми постмодерніста Джойса. Політична сатира, її переплетіння з поетичною вигадкою, літературними жахами та чорним гумором («Ги-Ги-и!»). Обігрування буденних ситуацій з «маленькими» людьми урбанізованого суспільства («Спалах»). Багатоаспектність сатири у повісті «Ласкаво просимо у Щуороград»: сюжет і композиція твору; саркастичний погляд на суспільно-політичні проблеми, реалізація абсурдності буття через чорний гумор.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

НЕОНАРОДНИЦТВО ТА НЕОПОЗИТИВІЗМ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ ПОРУБІЖЖЯ

Тема 3. Художні пошуки у прозі «літературних батьків». Неонародництво та неопозитивізм як засади їхньої творчості. Синтез традиціоналізму та модернізму (Вал. Шевчук, Марія Матіос та ін.).

Співіснування в українській прозі к. ХХ – поч. ХХІ ст. різних поколінь. Естетичне обличчя генерації літературних «батьків» (Ю. Мушкетик, Р. Іваничук, В. Дрозд, Є. Гуцало, П. Загребельний та ін.). Вияви модернізованого народництва та неопозитивізму у творчості письменників старшої генерації.

Тенденції розвитку «нової хвилі» історичної романістики к. ХХ – поч. ХХІ ст. Дискусії щодо «занепаду» жанру. Нові риси історичного роману: вивільнення від ідеологічних догм і кон'юнктурних підходів, розширення обріїв історичного й філософського мислення письменників. Еволюція історичного роману Р. Іваничука, П. Загребельного, Ю. Мушкетика, Л. Костенко, М. Вінграновський. Вагомі здобутки цього жанру (Ю. Мушкетик «Гетьманський скарб», «На брата брат», «Прийдімо, вклонімося...», «Погоня»; Р. Іваничук «Орда», «Рев оленів нарозвідні»; Р. Федоріва «Єрусалим на горах», «Чудо святого Георгія о Зміє»; П. Загребельний «Тисячолітній Миколай»; М. Вінграновський «Северин Наливайко»; В. Малик «Горить свіча», «Чумацький шлях», «Князь Ігор: Слово о полку Ігоревім»; Д. Міщенко «Бунтівний князь», «Згубні вітри над оазою», «Не полишу тебе самотньою» та ін. Своєрідне бачення історії України у романі П. Загребельного «Тисячолітній Миколай». Поєднання різних часових площин: князювання Володимира, гетьманування Богдана Хмельницького, голодомор (1933, 1947 років), війна з письменниками та біологами, перебудова та інше. Роман-легенда Р. Іваничука «Рев оленів нарозвідні»: переосмислення драматичної історії боротьби збройних сил УПА за незалежність України. Євангельське розкриття суті гріхопадіння великих грішників, котрі вбили оленя. Роль фантастичних елементів: підсилення сюжетної експресії роману, загострення трагізму. Зображення трагедії національного розбрату в романі Ю. Мушкетик «На брата брат». Образ козацької України 1658 року: соціальний розбрат, старшинські міжусобиці, егоїстична пристрасть національних провідників до гетьманування, їхня виснажлива боротьбу за владу, неспроможність національних сил до об'єднання. Грунтовне

знання історичного матеріалу, послідовність викладу та чітка світоглядна позиція автора. Історично правдива художня версія гетьманування Івана Виговського. Образ гетьмана Павла Полуботка у романі Ю. Мушкетика «Гетьманський скарб»..

Творчість Вал. Шевчука 90-х років ХХ ст.: між модернізмом і неопозитивізмом. Жанрово-стильові пошуки. Стильові рівні прози: химерно-історіософський (збірка «У череві апокаліптичного звіра»; повість «Око прірви»; історичні повісті «Розсічене коло», «У пащу Дракона» (1993), «Біс плоті», «Закон зла (Загублена в часі)»; «Срібне молоко»; готично-притчовий (збірка «Сон сподіваної віри»). Жанр історичної фантастики у прозі митця: історична основа, проблематика і художня своєрідність творів із книжок «Біс плоті», «У череві апокаліптичного звіра», «Око прірви». Поєднання фантастичних, демонологічних, необарокових, постмодерністських рис. Особливості стилю «пізнього» Вал. Шевчука: синтез рис необароко, екзистенціалізму, сюрреалізму, постмодернізму, неопозитивізму. Мотиви екзистенціалізму та елементи постмодерної естетики у прозі Вал. Шевчука на сучасну тематику («Юнаки з вогненної печі», «Чортиця», «Горбунка Зоя», «Місяцева зозулька з ластів'ячого гнізда», «Жінка-змія», «Жінка в блакитному на сніговому тлі»). Гендерна проблематика прози. Засоби творення образу демонічної жінки, його іпостасі («жінка-павучиха», «жінка-змія», «жінка-кицька» та ін.). Екзистенційний конфлікт між демонічною жіночістю та пересічною чоловічістю у повістях. Архетип Аніми, дух жінки-демона, тотальної жінки, яка підштовхує чоловіків до вчинків, неспокою, мук. Місце повістей Вал. Шевчука в українській прозі з містично-еротичними мотивами.

Проза Марії Матіос як синтез традиціоналізму та модернізму. Проблематика, жанрові різновиди (повість, бульварний роман, книга кулінарних рецептів, роман-памфлет, сага у новелах, жіночий роман, психологічна новелістика, еротична проза, книга кулінарних рецептів та ін.). Синтез жанрів «високої» і масової літератур. Художнє осмислення драматичних сторінок української історії в психологічному романі «Солодка Даруся». Філософський і психологічний художній аналіз руйнації підвалин буття української нації. Трагедія Дарусі – трагедія України. Філософська, морально-етична проблематика роману «Майже ніколи не навпаки». Жанр твору. Соціально-побутова та історична драма в трьох новелах. Філософія повноти життя і любові у романі. «Нація»: цикл із шести оповідань, жанр «одкровення» («Апокаліпсис», «Юр'яна і Довгопол», «Вставайте, мамко...»), «Прощай мене», «Дванадцять службів», «Просили тато-мама...»). Жінки як головні героїні. Притчевість, «людський вимір історії» у книзі. Психологізм у висвітленні жіночої душі («Щоденник страченої»). Жанри масової літератури у прозі М. Матіос: політична сатира («Містер і місіс Ю-Ко в країні укрів»); роль фантастичного сюжету, майстерність засобів комічного зображення, глибокий підтекст, блискуча публіцистичність; еротичний «Бульварний роман»: походеньки львівського Казанови; «Москалиця», «Мама Маріца – дружина Христофора Колумба»:

Тема 4. Сучасна українська новелістика: модернізація традицій, стильові особливості (В. Даниленко, В. Портяк, В. Габор, О. Жовна та ін.).

Жанрово-стильові особливості сучасної української новелістики. Проблематика, своєрідність жанрових форм. Неорелістична і неонатуралістична новели 1980-1990-х: психологічна модель суспільства і людини («Туга» Г. Цимбалюка, «Історія одного кохання» М. Рябчука, «Провінційна історія» О. Жовни, «Алібаба», «Супермен» В. Тарнавського, «Я зовсім не хочу битися» В. Врублевського, «Ісход» В. Портяка та ін.).

Художня своєрідність неоготичної новели, її репрезентанти (В. Даниленко, В. Габор, О. Жовна). Сюрреалістично-сновидний простір новел В. Габора: тема приреченості, прірви буття, морального вакууму та її вираження у прозі жаху з її моторошністю, авантюристичністю, таємничістю, містичністю і похмурістю («Половання у втраченому просторі», «Ми приречені, кохана», «Вакуум», «Сходи вгору і вниз» та ін.). Екзистенційна проблематика («У кнайпі пані Рузі», «Велика вода», «Потрапити в сад», «Драбина до небес»); алегоричність і моральна наповненість сюжетів («Дорога до Вічного Міста», «Велика вода» тощо). Глибока вкоріненість новелістики В. Габора у традиції української малої прози зламу ХХ-ХХІ ст.

Метафізична проблематика новелістики В. Даниленка, її психоаналітичне прочитання (збірка «Сон із дзьоба стрижа»). Моделювання художнього світу за допомогою таких категорій, як абсурд буття, страх, відчай, смерть. Наскрізна проблема життя і смерті у новелі «Поцілунок Анжели». Риси магічної, неоготичної новели («Людина громів», «Знімок з лемуром», «Далекий голос саксофона»). Художня майстерність В. Даниленка у поєднанні поглибленого психологізму та тонкого еротизму («Нічний коханець», «Різдвяна казка», «Пізня шпанка», «У промінні згасаючого сонця», «Смак персика»). Метафізична проблематика («Сон із дзьоба стрижа», «Дегустації в будинку з химерами» та ін.). «Місто Тіровиван» – сатиричне омислення суті національної еліти.

Жанрові дифузії малої прози Василя Портяка. Жанрово-тематичне коло новелістики. «Гуцульський рік» – епопея трагічного гуцульського життя. Форма щоденникових записів сільського дядка. Психологізм та містичне начало новели «Прокиньтесь, б'ються вікна!». Особливості трактування героїчної «упівської» теми у новелі «Цвіте ясний» (збірка «У снігах»). Риси експресіоністичної поетики, проблема любові і смерті у новелах «Цвіте ясний», «Перед косовицею». Стиль малої прози: синтез жорсткого реалізму, експресіонізму та гуцульської міфопоетики. Містичне звучання новели «Прокиньтесь, б'ються вікна!». Драматичні колії доби

«горбачовської перебудови» у новелі «Ісход». Зв'язок твору з біблійним сюжетом. Риси «стефаніківського» стилю, реалістично-мінімалістичний тип письма.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.

ЖІНОЧА ПРОЗА К. ХХ СТ.: ПРОБЛЕМАТИКА, ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ, ПРЕДСТАВНИКИ

Тема 5. Естетичний феномен жіночої прози, її особливості (Є. Кононенко, С. Майданська, Н. Тубальцева, Г. Тарасюк, Л. Пономаренко та ін.).

Гендерна спрямованість українського постмодернізму. Феміністичний дискурс жіночої прози. Дискусії навколо основних засад «феміністичної критики» в сучасному українському літературознавстві. Співвідношення жіночої прози з фемінізмом (Т. Гундорова, Н. Зборовська, О. Ковальчук, С. Павличко, Н. Зборовська та ін.). «Нова хвиля» жіночої прози в українській літературі: концептуальні характеристики, представники (О. Забужко, С. Йовенко, О. Пахльовська, С. Майданська та ін.). Нова концепція особистості жінки на перехрещенні постмодерного, постколоніального, апокаліптичного і феміністичного дискурсів.

Поетика жіночої прози Є. Кононенко, С. Майданської, Н. Тубальцевої, Г. Тарасюк, Л. Пономаренко та ін. Проза Євгенії Кононенко: синтез жіночого письма, детективу і психологізму. Іпостасі образу жінки, розвінчування гендерних стереотипів посттоталітарної доби у прозі («Зрада», «Імітація», «Жертва забутого майстра» тощо). Гендерна проблематика есею «Без мужика». Стельові особливості прози Є. Кононенко. Конфлікт сильних характерів (жінка – чоловік, жінка – жінка) як засіб розкриття особистості героїні у романах Надії Тубальцевої («Визига по-тмутороканськи», «З нами Бог»). Міфопоетика, психологізм, умовні прийоми у романі. Концепція жіночої особистості в романі Софії Майданської «Землетрус». Екзистенційне осмислення природного лихоліття як біблійного покарання за гріх. Художнє зображення ролі жінки в посттоталітарному, постчорнобильському світі у повісті Світлани Йовенко «Жінка в зоні». Роздуми щодо місця жінки в чоловічому світі. Гендерно-філософський вимір жіночої прози Галини Тарасюк. «Маленькі романи» великої прози. Сюжетна побудова, стильові та мовні особливості творів письменниці. Правдиве зображення дійсності з усіма її негативами, проблемами; нещасливі й щасливі людські долі; яскраві образи; мелодійна мова творів («Сестра моєї самотності», «Любов і гріх Марії Магдалини», «Між пеклом і раєм» тощо).

Тема 6. Проза О. Забужко: синтез рис постмодернізму, фемінізму, психоаналізу.

Проза О. Забужко на перетині масового й елітарного в українській літературі порубіжжя. Дискусії щодо творчості письменниці. Жанрова своєрідність творів, їх проблематика. Риси постмодернізму у прозі. Інтерпретація національної долі з перспективи колоніальної самосвідомості жінки-українки у романі «Польові дослідження з українського сексу». Риси фрейдівського психоаналізу у творі; сповідальна форма викладу. Дискусії в літературознавстві навколо роману. «Сестро, сестро» як «психологічний натюрморт». Проблема втраченого сестринства як наслідок конфлікту особистості з тоталітаризмом. Напружені пошуки інтимного простору, зруйнованого тоталітаризмом («Дівчатка»). Художня трансформація традиційного сюжету про Каїна та Авеля з жіночого погляду в повісті «Казка про калинову сопілку». Риси фольклорної готичної повісті. Мотив роздвоєння жінки у світлі гендерної проблематики (повість «Я, Мілена»). «Музей покинутих секретів»: жанрова специфіка твору; риси сімейної саги, історичного епосу, містичного трилера, психологічного любовного роману. «Музей...» – «зразковий постколоніальний роман в Україні» (Т. Гундорова)?

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.

НЕОМОДЕРНІЗМ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРОЗІ

Тема 7. Києво-Житомирська прозова школа у річці неомодернізму. Проза В. Медвідя, Є. Пашковського: поетика, проблематика

Роль «києво-житомирської» прозової школи у розвитку модернізованого неотрадиціоналізму та стилю «потому свідомості». Реабілітування українського народництва, національного мислення. Найпоширеніша тема традиційної прози – духовність «селянської» нації. Стилїстика «потому свідомості», заперечення іронії і гри, апелювання до серйозності, усталеної ієрархії цінностей, схильність до метафізики й містики, до переосмислення Біблії. Село як метафоричний простір культури у прозі В'ячеслава Медвідя. Метафоричність села, відображення українського світу у всіх його протиріччях та гострих проблемах у мікроновелах та мікророманах збірки «Лови» («Реставрація церков», «Лови», «Спомини навиворіт», «Льох»). Есей «Галерник і наглядач». Психологічно-асоціативна повість «Село як метафора»: «Кров по соломі» як традиційний неонародницький твір. Національна проблематика щоденників «Філософія страху, або ж Проклятий народ». Цикли есеїв «Pro domo sua», «Свобода невдоволення» і «Гнана людина» як наслідок авторських експериментувань, самоаналізу. Традиції класичної української реалістичної прози, гранична концентрації тексту. Дискусії щодо стилю В. Медвідя; його проза як явище «надреалізму» (Вал. Шевчук), «психологічного реалізму» (І. Бондар-Терещенко).

Участь Євгена Пашковського у літературно-мистецькому житті порубіжжя: погляди на літературу в нових суспільних умовах, участь у дискусії поколінь. Ідейно-художня своєрідність «малої прози» («Криниця

для троянд», «Закрита палата»). Прийом потоку свідомості, що засвідчує ситуацію тотальної безпритульності людини. Проблематика, біблійний та притчевий підтекст романістики («Свято», «Вовча зграя», «Щоденний жезл»). Мовностилістичні особливості текстів. Є. Пашковський як «український Маркес».

Тема 8. Новаторські пошуки у прозі С. Процюка та О. Ульяненка: синтез традиції і неомодернізму

Інтелектуальна проза Степана Процюка: синтез традиції і неомодернізму. Роман «Інфекція» як «зразок гострого соціально-психологічного роману в сучасній українській прозі. Наскрізний мотив інфікованості, її причини. Поетика «чорнушної» прози О. Ульяненка. Роман «Сталінка» як явище неомодерної прози. Закодованість релігійного змісту. Метафорика назви роману. Біблійні мотиви та образи: боротьба із сатанинством, опір християнства язичницькій безбожності; християнізований міф про Йону. Особливості постмодерної поезики в романі: жанровий поліморфізм «Сталінки»; акцентування урбаністичних мотивів особлива лексика (нецензурна, табуована, ідіолокт). Моделювання образу пекла; конфлікт світла і темряви як вияв роздвоєності людської душі. Роль містичних елементів у структурі твору. Художнє дослідження психології смерті в романах «Зимова повість», «Богемна рапсодія». Роман «Там, де Південь»: дослідження метафізичної природи зла. Риси експресіонізму у творі. Психоаналітичне та біблійне прочитання роману «Дофін Сатани». Символічна модель краху тоталітарної патріархальної структури. Роман «Квіти Содому». Роман «Хрест на Сатурні»: проблематика, стильові особливості. Риси масової літератури у творі. Містичні та психоаналітичні аспекти в романі. Дискусії щодо стилю О. Ульяненка. Синтез неомодернізму, надреалізму.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5.

ІДЕЙНО-ЕСТЕТИЧНІ ПОШУКИ В ПОЕТИЧНІЙ ТВОРЧОСТІ ВІСІМДЕСЯТНИКІВ

Тема 9. Поетична генерація вісімдесятиків: генеза, світоглядні засади, представники. Стильові течії в поезії 1980-х: модерна, традиційна, авангардистська. Український поетичний авангард 80-90-рр ХХ ст.: естетичні параметри, поетичні гурти («Бу-Ба-Бу», «Пропала грамота», «Західний вітер», «Червона фіра»).

Поетична генерація вісімдесятиків: культурно-історичні умови виникнення, представники; особливості хронотопу. Світоглядні та естетичні засади поетичного покоління 80-х. Естетичний прорив на проблемно-тематичному рівні поезії: ігнорування псевдоактуальної проблематики, неонародницьких тенденцій, ідеологічних канонів. Стильові течії в поезії 1980-х. Класифікація Володимира Моренця: традиційна лірика (Л. Костенко, Д. Павличко, І. Жиленко, М. Кіяновська, В. Виноградов, І. Павлюк, Р. Скиба, О. Короташ); модерна лірика (В. Голобородько, В. Кордун, М. Воробійов, М. Григорів, В. Герасим'юк, І. Римарук, Т. Федюк, Ю. Бедрик); авангардна лірика (Ю. Андрухович, О. Ірванець, В. Неборак, С. Жадан). Особливості модерної лірики: уникнення раціонального підходу до дійсності, творення альтернативної «художньої реальності», трансформування урбаністичних мотивів і образів; міфологізація історії, звичаєвої сфери нації; гра, трагестіювання, пародія, а в цілому – театралізований підхід в осмисленні складних проблем буття людини у світі. «Нова художня реальність» як єдино можливий шлях утечі та порятунку від світу тоталітарного абсурду.

Український поетичний авангард 80-90-рр ХХ ст.: естетичні параметри. Поетичний гурт «Лу-Го-Сад»: постмодерністські пошуки. Поява авангардистських угруповань в кінці 1980-х – початку 1990-х років («Бу-Ба-Бу», «Пропала грамота», «Лугосад»). Поетика неоавангардизму: безобразність, мовний суржик, зухвале ставлення до нормативності, карнавалізація повсякденності, змішування «вищих» і «нижчих» жанрів, тяжіння до «низького бароко», провокація узвичаєного, поетизація банальностей; свідомо руйнація стереотипів поезики, руйнування меж слів, спотворення їх, відмова від пунктуації тощо. Іронічно-саркастичне переосмислення попередніх текстів та постколоніальної культурної епохи. Різка відмежування від фальшивої патріотичної риторики, загострена зневага до ідеологічних приписів. Дискусії у сучасній літературознавчій науці (А. Погрібний, І. Пізнюк, Л. Таран та ін.) щодо естетичної обмеженості авангардистів «нової хвилі». Ідея вичерпності неоавангардизму (С. Жадан, Ю. Шерех, І. Пізнюк).

Естетична гра в поетичний карнавал у поезії *Віктора Неборака*; перевага урбаністичної лірики, її авангардні мотиви; риси «низького бароко» (збірки «Бурштиновий час», «Літаюча голова», «Альтер его», «Розмова зі слугою», «Епос про тридцять п'яту хагу», «Літострон», «Повторення історій»). «Літаюча голова» – перша «бубабітська» книжка. Поезія «Бубон» – ідея Карнавалу. Художня трансформація барокового мотиву смерті, епатажність, іронічність, карнавалізація дійсності, барокові пошуки у формі вірша. Лірика *Юрія Андруховича* на перетині модернізму та постмодернізму. Вияви неоавангардизму у річищі естетичних засад гурту «Бу-Ба-Бу» (збірки: «Небо і площі», «Середмістя», «Екзотичні птахи і рослини», «Пісні для «Мертвого півня»). Риси бароково-карнавального театру Ю. Андруховича. Історичність поетичного мислення, тяжіння до класичної форми вірша, творення «нової художньої реальності» засобами гри, карнавальної естетики, містифікація хронотопу тощо. Тяжіння поета до неокласичних пошуків («класицистичний бубабізм», модернізація жанру сонета). Авангардистська поетика *Олександра Ірванця* (поетичні збірки: «Вогнище на дощі», «Тінь великого класика», «Вірші останнього десятиліття», «Любїть!..»). «Прембули і тексти», «Мій хрест». Висміювання застиглих літературних канонів, трафаретних поетизмів, банальних ліричних тем. Пародії

на сентиментально-розчулену любовну лірику. Полемізування з народницькими стереотипами (цикл «Уроки класики», «Любіть Оклахому!»).

Авангардний проект у поетичній творчості гурту «Пропала грамота». Продовження гоголівської традиції у творчості київських поетів літургу. Іронічний бурлескно-трагедійний стиль. Перевага персонажної (рольової) лірики. Майстерність прийомів іронії, пародії, карикатуризації. Автори як смішні арлекіно, блазні, що ховаються за літературними масками, і виступають під кумедними прізвиськами. Перевага урбаністичних мотивів, що подаються як калейдоскопічне миготіння. Розмаїття карнавальних масок у поезії *Юрка Позаяка* («Пропала грамота»; «Шедеври»), *Віктора Недоступа* («Пропала грамота»), *Семена Либоня* («Пропала грамота»). Тяжіння поетів до «чорного гумору», гротескності, бруталної лексики; особливості бурлескно-трагедійного стилю. Риси постмодерністської поезики в творчості представників гурту «Лу-ГоСад». Використання різноманітних масок, гротеску, «чорного гумору», ненормативної лексики, розхитаної структури вірша.

Поетичний гурт «Лу-Го-Сад» (Іван Лучук, Назар Гончар, Роман Садловський): постмодерністські пошуки. Методологічна основа творчості «Лу-Го-Саду» – теорія поетичного ар'єргарду, обґрунтована Тарасом Лучуком. Лугосадівці у фарватері літературного процесу зміни епох; прецедент поетичного угруповання із власною естетикою та літературно-мистецькою ідеологією, із власним канонічним корпусом поетичних текстів.

Тема 10. Міфологічна течія поезії «вісімдесятників». Творчість В. Герасим'юка, І. Малковича, І. Римарука, П. Мідянки.

Міфологічний напрям у творчості вісімдесятників, його структурування на течії: «онтологічне» крило міфологізму (І. Римарук, О. Забужко, П. Мідянка); есхатологічна течія (В. Герасим'юк, «пізній» І. Римарук); казкова (І. Малкович); автохтонно-автентична (ранній В. Герасим'юк, П. Мідянка); сюрреалістична (О. Лишега); театралізовано-історична (О. Забужко, І. Малкович).

Василь Герасим'юк як репрезентант модерної лірики вісімдесятників (збірки «Смереки», «Потоки», «Космацький узір», «Діти трепети», «Поет у повітрі», «Була така земля», «Папороть»). Етногенетичні мотиви епічної лірики. Феномен язичницько-християнського синкретизму як основа поетичного моделювання світу; міф поета крізь призму першоелементів буття (води, вогню, повітря, землі); рецепція ритуально-міфологічних джерел. Художнє переосмислення гуцульської демонології та ритуалів. Стильові особливості поезії: трагедійність, сюжетна оповідність, епічність лірики, розлога нарація, асоціативність метафор, різноманітність форми вірша, майстерність верлібра тощо.

Інтелектуальний світ модерної лірики Ігоря Римарука (збірки «Висока вода», «Упродовж снігопаду», «Нічні голоси», «Діва Обида», «Сльоза Богородиці», «Бермудський трикутник», «Божественний вітер»). Філософські мотиви лірики: осмислення сенсу творчості, покликання митця, трагічної долі поета в тоталітарному суспільстві, роздуми про історичну пам'ять і національну свідомість. Неокласичні традиції у модерній ліриці: світ культури та мистецтва. Світоглядна еволюція поета у збірці «Бермудський трикутник»: есхатологічна модель світу; танатологічні мотиви; образ потойбіччя (цикли «Podziemnym żołnierzom», «Toast funebre», «Amplissima domus», «Uber alles», «Ala Villon»). Риси стилю: інтелектуалізм, міфопоетика, афористичність, інтертектуальність тощо.

Міфологізм поетичного мислення Івана Малковича. Національна, історична, екзистенційна проблематика поезії (збірки «Білий камінь», «Ключ», «Вірші», «Із янголом на плечі», «Вірші на зиму», «Все поруч»). Міфопоетичний струмін лірики – синтез язичницьких і християнських вірувань, переосмислення давніх міфем, міфологем. Схильність до притчевості й алегорії; метафорична гра; утвердження первозданної краси як першооснови пантеїстичного світу. Культурологічний світ лірики: прийоми творення театралізованого світу. Художнє моделювання театру абсурду: Мистецтво інакомовлення, тяжіння до асоціативно-езотеричного письма, майстерність міфопоетики, прийом маскування та театралізації тощо.

Етногенетичні засади, регіональний характер модерної поезії Петра Мідянки. Відродження традицій автентичної та автохтонної поезії (збірки «Поріг», «Фараметлики», «Осередок», «Зелений фирес», «Трава господня», «Дижма», «Срібний прімаш», «Луїтра в небо», «Ярмінок», «Марамороський розлом», «Вірші з поду», «Ужгородські кав'ярні», «40 сонетів і гербарій»). Основні складові образу Закарпаття: регіональна топоніміка; образ простої людності; поетизація побуту та повсякдення; діалектна мова тощо. Художня трансформація архетипу Великої Матері. Закарпатське гірське село – символ міфологізованої «святої землі». Особливості творчого стилю П. Мідянки: синтез рис модернізму, постмодернізму, авангардизму.

Тема 11. Модерністські тенденції поетичної творчості Наталки Білоцерківець, Світлани Короненко, Оксани Забужко, О. Лишеги, Т. Федюка

Олег Лишега як метафізик природного світу (збірки «Снігові і вогню», «Великий міст»). Синтез реального та ірреального просторів. Символіка імен тварин у 13 віршах («Снігові і вогню»). Книжка «Великий міст»: символ межі, що окреслює простір пам'яті ліричного суб'єкта. Образи першостихій – вогню, води, землі, повітря в авторському міфотворенні. Тематика циклів «Зима в Тисмениці», «Снігові і вогню», «Нерест верхоплавок». Сугестивність письма О. Лишеги як утілення принципу «повноти відчуваного акту життя». Кінематографічність мислення, риси сюрреалізму.

Художнє трансформування світу культури в модерній ліриці Оксани Забужко (збірки «Травневий іній», «Диригент останньої свічки», «Автостоп», «Новий закон Архімеда», «Друга спроба», «Вибрані вірші 1980 – 2013»). Культурологічні мотиви у поезії: рух від неокласицизму до модерну («Пам'яті Лесі Українки», «Пам'яті Хемінгуей», «Реріх», «Художник» тощо). Синтез культурних ремінісценцій та трансформованого міфу («Полон Рогніди», «Офелія та "мишоловка», «Монолог Офелії», «Офелія Гертруді»). Особливості урбаністичної лірики: художні моделі образу Києва. «Світ без любові» в поезії: художня своєрідність інтимної лірики, її індивідуально-психологічний характер. Модернізація традиційних мотивів громадянської лірики («Читаючи історію», «Голосом вісімдесятих», «Я – зерниночка солі», «Діпгих 1986 року», «Експерсія на Соловки», «І коли ти ще нація», «Мати ризи пере»). Стильові особливості модерної лірики; циклізація віршів; інтертекстуальність тощо.

Поезія Тараса Федюка: на перетині модернізму і постмодернізму (збірки «Золото інків», «Темна лозжа», «Обличчя пустелі», «Трансїстрія», «Горище», «Хуга», «Халва»). Становлення творчої індивідуальності митця у колі поетичного покоління 80-х років ХХ ст. Семантика заголовків книжок. Філософські мотиви лірики: екзистенціальні аспекти проблеми людина-світ, творення образу перевернутого світу. Трансформація історіософських мотивів лірики: поєднання питомо українських образів історіософського змісту з екзотикою зарубіжжя, парадоксами, іронією; підкреслення химерних та фантазмагоричних метаморфоз у національній історії. Поетика сугестивного пейзажу у ліриці Т. Федюка. Біблія як основний інтертекст поезії. Іронічно-постмодерний стиль поезії Т. Федюка. Прийоми контрастів, парадоксу, іронії і стилістики антитези. Майстерність образної символіки. Інтертекстуальний світ лірики. Перегуки з Г. Аполлінером, Х.Л. Борхесом, Р.-М.Рільке.

Естетична своєрідність психологічної лірики Наталки Білоцерківець (збірки «Підземний вогонь», «Листопад», «Готель Централь», Natałka Biłocerkiweć Róża i póź (Rzeszów). Місце поетки у літературному процесі 1980-2010 рр., суголосність її лірики пошукам вісімдесятників. Художні моделі топосу міста: образ столиці та провінції, образ європейського міста, місто як своєрідне психологічне тло для відтворення різних душевних і емоційних станів («Ми помрем не в Парижі», «Дівчина з кав'ярні», «Сто років юності», «Кохання в Києві страшніш од венеційських...», «Забуваються лінії, запахи, барви і звуки», «Готель Централь»). Натурфілософські мотиви як противага глобалізму й урбанізації («Була холодна ніч. Зірки світили...», «З листопадних небес, із нічної п'тьми Скорпіона...», «Просто в серці зими»). Своєрідність інтимної і пейзажної лірики. Історичні, культурологічні мотиви: багатство ремінісценцій, алюзій, образів і мотивів світової культури. Особливості творчого стилю: інтимність, емоційність у вираженні почуттів ліричної героїні.

Художній світ пейзажно-інтимної лірики Світлани Короненко (збірки «Голос дощу», «Сузір'я веснянок», «Під світлом летючих псів», «Ворожба на віршах», «Нічний політ»). Урбаністичні й натурфілософські мотиви. Міфопоетичний струмінь лірики: демонологічні, апокаліптичні, фольклорні мотиви («Притча про філософа і смерть», «А я сміюсь...»). Оригінальність пейзажно-психологічної лірики: філософія та естетика «дощу». Перетлумачення традиційних образів («Єфросинія Ярославна», «Поєми голосів», присвяченої Григорію Сковороді), «Князь», «Містерії», «Сафо», «Катря Білокур», «Слепая». Т. Шевченко, «Клеопатра»). Майстерність асоціативно-метафоричної образності. Інтертекстуальні перегуки в поезії Світлани Короненко.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6.

ТВОРЧІСТЬ ПОЕТІВ-ДЕВ'ЯТДЕСЯТНИКІВ ЯК ЯВИЩЕ ПОСТМОДЕРНІЗМУ

Тема 12. Естетичні засади поетичної генерації дев'ятдесятників. Поетична творчість гуртів «Нова дегенерація», «Західний вітер», «Червона фіра». Постмодерністська поетика творчості І. Андрусяка, С. Жадана, В. Махна, П. Вольвача, К. Москальця, В. Слапчука.

Естетичні засади поетичної генерації дев'ятдесятників, їх відмінність від творчих засад попередніх поколінь. Об'єднання митців у поетичні гурти, їх програми («Червона фіра», «Західний вітер», «Нова дегенерація» та ін.). Особливості постмодерної естетики поетів 90-х років, її відмінність від стилю та світовідчуття вісімдесятників, шістдесятників. Мотив тотальної безпритульності людини та апокаліптичні рефлексії. Розмаїття творчих стилів у поезії 1990-х, що є результатом легалізації андеграунду. Екзистенціальний трагізм літературної генерації 90-х. Дискусії в українській літературознавчій думці щодо естетичної вартості поезії 90-х.

Поетична творчість представників літгурту «Нова дегенерація» (Івано-Франківськ) у контексті постмодерністських тенденцій в українській літературі кінця ХХ ст. Протест проти свідомості колоніальної людини, тяжіння до епатажу, поетична самоіронія, сарказм; сповідування філософії трагічного бунту. Назва «Нова дегенерація» як епатаж, намагання констатувати дегенеративність світу і пострадянської дійсності. Причини розпаду гурту у середині 1990-х.

Поетична творчість Івана Андрусяка (збірки «Депресивний синдром», «Отруєння голосом», «Дерева і води», «Шарга», «Повернення в Галапагос», «Сад перелітний», «Часниковий сік»). Символічно-метафоричний поетичний світ; герметичні медитації-колажі в поезії; синтез постмодернізму та неокласицизму. Риси стилю: еkleктичне переплетіння й нібито алогічне поєднання несумісних понять, сюрреалістичний зсув площин;

надзвичайна ускладненість форми і змісту; перевага класичної форми вірша; вживання лакун, відсутність розділових знаків і великих літер; тяжіння до метафоризації мови, вживання образів-символів; інтелектуалізм мови. Насиченість поезій численними натяками, алюзіями, біблійними символами, іменами міфічних героїв; язичницьких богів; історичних діячів; літературних персонажів; сучасників. Провідні мотиви поезії: світоспоглядання, осмислення свого місця серед людей, покликання поета і поезії тощо.

«Західний вітер» – тернопільське угруповання (1992): Василь Махно, Борис Шавурський, Віталій Гайда, Гордій Безкоровайний. Вихід однойменного альманаху (*«Західний вітер»*, 1994): розділи поезії його членів Гордія Безкоровайного (*«Місцевість принагідної зорі»*), Василя Махна (*«Самотність цезаря»*), Бориса Шавурського (*«...Правий берег сумної ріки»*). Маніфест гурту *«Конспекти з майбутньої Нобелівської лекції»*: проголошення необхідності творення нового мистецтва як самодостатньої величини. *Василь Махно як представник постмодернізму в українській поезії* (збірки *«Схима»*, *«Книга пагорбів та годин»*, *«Лютневі елегії та інші вірші»*, *«Плавник риби»*, *«Дим із підземних криниць»* та ін.). Апологетика герметичного поетичного письма; мотив естетичного усамітнення. Особливості творчого стилю: філософічно-медитативний характер віршів, культурологічна стихія, філологічне «штукарство», асоціативна символіка, майстерність еліпса тощо. Відчитування глобальних культурних пластів у їх філософському аспекті. В. Махно як «найвізуальніший» поет серед нового літературного покоління. Графічні й геометричні образи у текстах. Інтертекстуальні перегуки з лірикою І. Драча, Б.-І. Антонича, М. Бажана, В. Стуса, Й. Бродського, Ч. Мілоша, З. Герберта та ін. В. Махно як «найповажніший «герметик культури»».

Поетичний гурт харківських поетів Червона фіра (Сергій Жадан, Ростислав Мельников та Іван Пилипчук) (1991). Засади неофутуризму у заявах представників корпорації. Провокативно-епатажні твори червонофірівців як своєрідний східноукраїнський аналог літературного карнавалу Бу-Ба-Бу. Поєднання пародій на публіцистичні штампи. Своєрідний стиль *«Червоної Фіри»*: гротеск, епатаж, стьоб.

Сергій Жадан – зачинатель поезії дев'яностників, учасник літгурту «Червона фіра» (поетичні збірки: *«Рожевий дегенерат»*, *«Цитатник»*, *«Генерал Юда»*, *«НЕП»*, *«Динамо Харків»*, *«Пепсі»*). Умовний поділ творчості на періоди: 1) період *«Цитатника»*, *«Генерала Юди»*; 2) період *«Пепсі»*; 3) поезія початку ХХІ ст. (А. Біла). Джерела поезії С. Жадана: авангард, поезія М. Семенка. Модерністське трактування традиційних в українській поезії мотивів. Поетика епатажних та пародійних текстів (*«Червень дозрівав»*, *«ПТУ»*, *«Волога і різка, мов контури дерев...»*). *«Цитатник»* як «маніфест бездомництва дев'яностників. Прихована гра-полеміка постмодерніста з класикою (Т. Шевченко). Збірка *«Генерал Юда»*: образ Міста як негативного, всепоглинаючого Молоху, Міста-Привида. Збірка *«Пепсі»* С. Жадана як образна антиномія. Пепсі як метафора замкненого стражденного простору, замкненого-в-собі болю за покоління, що опинилося перед духовним вибором. Традиційний характер поезики С. Жадана. Риси авангарду: епатаж, екзотика, переосмислення бурлескно-трагедійної традиції. Джерела алегоризму – Біблія, авангард 20-х. Схильність до циклізації.

Постмодерністська поезика Павла Вольвача (збірки *«Піденний Схід»*, *«Бруки і стерні»*, *«Маргінес»*, *«Кров зухвала»*, *«Судинна пошта»*, *«Триб»*). Регіональний характер його поезії. Перевага громадянської лірики: порушення актуальних проблем, суперечливих соціальних процесів сьогодення. Ідея гармонізації відносин людини й світу, особистості й суспільства в цілому. Патріотичне осмислення долі України на суперечливих зрізах історії у поезії. Художнє вираження опозицій Схід – Захід; місто – степ. Урбанізовані осучаснені пейзажі з конкретикою міста. Особливості мови: роль суржику, елементів просторіч. Тема життя уркаганів із передмість Запоріжжя у збірці *«Судинна пошта»* та романі *«Кляса»*. Культурологічний світ збірки: постати М. Вінграновського, О. Ульяненка, М. Холодного, Солов'я та ін. у поезії П. Вольвача.

Тема 13. Жіноча гілка поезії дев'яностників. Емоційно-інтелектуальна наснаженість сугестивної поезики Мар'яни Кіяновської, Мар'яни Савки.

Мар'яна Кіяновська – представниця «львівської школи» в поезії (збірки *«Інкарнація»*, *«Вінки сонетів»*, *«Міфотворення»*, *«Кохання і війна»* (у співавторстві з Мар'яною Савкою), *«Книга Адама»*, *«Звичайна мова»*, *«Дещо щоденне»*). Міфопоетика, алогізми і парадокси збірки *«Інкарнації»*. Вінок сонетів *«Галатея. Постскриптум»* – синтез класичної сонетної форми і філософічного змісту, орієнтованого на розкриття психологічного конфлікту людини в дисгармонійному сучасному світі. Збірка *«Міфотворення»*: поезія як творення міфу. *«Книга Адама»* як поетична історія людського світу, ланка поетичного «міфотворчого» ланцюга М. Кіяновської. Збірка *«Інкарнація»*: осмислення стихії всередині власного «Я» поетеси – «стихії як парадоксальної внутрішньої спрямованості» (М. Савка). Поєднання біблійної та язичницької міфології. Образи Старого Завіту, давньогрецьких міфів, Євангелія та апокрифів у книжці. Збірка *«Звичайна мова»* – «сієста метафорики». Збірка *«Дещо щоденне»*: мотив сакралізації повсякдення. Любов, Смерть, Слово і Бог як основні концепти книжки.

Сугестивно-філософський сакральний код поезії Мар'яни Савки (збірки *«Оголені русла»*, *«Гірка мандрагора»*, *«Квіти цмину»*, *«Тінь риби»*, *«Казка про Старого Лева»*). Збірка *«Оголені русла»*: національно-генетичні архетипи. Перевага сугестивної лірики; наскрізні образи-мотиви – місто, любов, весна життя, еротика. Збірка *«Малюнки на каменях»*: поетичні рефлексії навколо складних буттєвих питань життя і смерті, кохання і ненависті, теми творчої свободи митця. Верліброва форма вірша у міні-циклі *«Книга речей»* (збірка *«Малюнки*

на камені»). Книжка «Тінь Риби»: лірична еволюція авторки. Вірші як музичні ноктюрни, де звуки перетікають у слова, а слова переходять у значущі фрази із глибоким контекстуальним наповненням («Тінь риби»). Композиційні принципи збірки «Квіти цмину»: циклічність, настроєність, фотографічність. Збірка «Бостон-джаз»: поетична спроба психолого-почуттєвої версії мандрів ліричної героїні («Ваніль», «Талісмани», «Горище», тетраптих «Очерети»). Мариністична тематика, гра з читачем у збірці «Тінь Риби».

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): від студента очікується здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, активна участь у практичних заняттях та виконання самостійної роботи.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: персональний комп'ютер, проєктор, екран/інтерактивна дошка.

Система оцінювання та вимоги: оцінювання знань студентів здійснюється на основі результатів поточного контролю та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів набраних під час поточного контролю та підсумкового контролю і вираховується за 100-бальною шкалою.

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять. Лекційні заняття оцінюються на основі зроблених конспектів лекцій. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активна участь студентів у занятті, здатність відповідати на питання за вивченим матеріалом, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі усного екзамену, який передбачає перевірку теоретичних знань та практичних навичок.

Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання та під час поточного контролю та підсумкового контролю (екзамену) (50+50=100) та вираховується за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ (ЕКЗАМЕН)

6. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ:

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Частина підсумкової оцінки у балах	Підсумкова оцінка
Поточний контроль		50	100
Лекційні заняття	8		
Практичні заняття	42		
Підсумковий контроль		50	
Екзамен	50		

Таблиця 2. Розподіл набраних студентом балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		відмінно
	1-17	18-25	26-29	30-32	33-39	40-45	46-50
	F	FX	E	D	C	B	A
	не зараховано		зараховано				
Лекційне заняття 1	1	1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 2	1	1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 3		1	1	1	1	1	1
Лекційне заняття 4			1	1	1	1	1
Лекційне заняття 5				1	1	1	1

Лекційне заняття 6					1	1	1
Лекційне заняття 7						1	1
Лекційне заняття 8							1
Всього	2	3	4	5	6	7	8
Практичне заняття 1	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 2	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 3	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 4	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 5	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 6	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Практичне заняття 7	2,1	3,1	3,5	3,8	4,7	5,4	6
Всього	15	22	25	27	33	38	42
Разом максимальна кількість набраних балів	17	25	29	32	39	45	50

Таблиця 3. Розподіл набраних студентом балів під час підсумкового контролю

Види робіт	Кількість набраних балів						
	незадовільно		задовільно		добре		відмінно
	1-17	18-24	25-28	29-32	33-38	39-44	45-50
	F	FX	E	D	C	B	A
Екзаменаційне питання 1	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Екзаменаційне питання 2	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Екзаменаційне питання 3	5,6	8	9,3	10,6	12,6	14,6	16,6
Максимальна кількість набраних балів	17	24	28	32	38	44	50

Таблиця 4. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
78-89	добре		B (дуже добре)
65-77			C (добре)
58-64			D (задовільно)
50-57	задовільно		E (достатньо)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34	незадовільно		F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ:

ОСНОВНІ

ПІДРУЧНИКИ, ПОСІБНИКИ:

1. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т.; / за ред. В. І. Кузьменка. Київ : Академія. 2013. Т. 3. 2017. 543 с.
2. Історія української літератури ХХ ст.: У 2-х кн. Вид 2-е / за ред. В. Дончика. Київ : Либідь, 1998. Кн. друга (Друга полов. ХХ ст.). 453 с.
3. Анісімова Н. П. Історія української літератури к. ХХ – поч. ХХІ ст. : Поезія : навч. посібник для студентів філол. спеціальностей вищих навч. закладів. Бердянськ : БДПУ. 2017. 207 с
4. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми : статті та есеї. Київ : Грані-Т., 20134. 548 с.
5. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ : Критика, 2005. 263 с.
6. Даниленко В. Лісоруб у пустелі. Письменник і літературний процес. Київ : Академвидав, 2008. 289 с.
7. Констанкевич І. М., Сірук В. Сучасна українська література: стилі, покоління, творчі індивідуальності. Луцьк: Волинський нац. ун-т ім. Лесі Українки. 2012. 328 с. (Серія “Посібники та підручники ВНУ імені Лесі Українки”).
8. Харчук Р. Сучасна українська проза. Постмодерний період : навч. посібник. Київ: Академія. 2008. 278 с.

СЛОВНИКИ, ЕНЦИКЛОПЕДІЇ:

1. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Чернівці : Золоті литаври, 2001. 636 с.
2. Літературознавчий словник-довідник / Р. Гром'як, Ю. Ковалів та ін. Київ : Академія. 1997. 750 с.
3. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 1 / авт.-уклад Ю.І. Ковалів. Київ : Академія. 2007. 608 с.
4. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т. 2 / авт.-уклад Ю.І. Ковалів. Київ: Академія. 2007. 624 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Агеева В. Жіночий простір : Феміністичний дискурс українського модернізму. Київ : Факт, 2003. 234 с.
2. Агеева В. Апологія модерну: обрис ХХ віку : Статті та есеї. Київ : Грані –Т, 2011. 408 с.
3. Анісімова Н. На зламі культурних епох : поезія покоління 80-х років ХХ ст. у системі пізнього українського модернізму : Монографія. Бердянськ, 2012. 543 с.
4. Антологія альтернативної української поезії (Друга пол 80-х поч. 90-х років). Харків: Майдан, 2001. 183 с.
5. Антологія модерної української драми / ред., упор. і автор вст. ст. Л. Залеська-Онишкевич. Київ-Едмонтон-Торонто: Вид-во Канадського Інституту українських Студій; ТАКСОН, 1998. 345 с.
6. Антологія української поезії другої половини ХХ ст. / передм., упор. Ю.Коваліва. Київ. 2004. 235 с.
7. Біла А. Український літературний авангард : пошуки, стильові напрями. Донецьк, 2004. 390 с.
8. Бондарева О.Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті: поновлення структурного зв'язку через жанрове моделювання. Монографія. Київ : Факт, 2006. 467 с.
9. Голобородько Я. Артеграунд. Український літературний істеблішмент : Збірка статей. Київ : Факт, 2006. 344 с.
10. Близнята ще зустрінуться. Антологія драматургії української діаспори / упор. та автор. передм. Л. Залеська-Онишкевич. Київ-Львів : Час, 1997. 340 с.
11. Бу-Ба-Бу : Поезія Ю. Андруховича, В. Неборака, О. Ірванця. Львів : Каменяр, 1995. 255 с.
12. Вечеря на дванадцять персон : Житомирська прозова школа / упоряд., передм. В. Даниленка. Київ : Генеза, 1997. 544 с.
13. Вісімдесятники : Антологія нової української поезії / упор, І. Римарука; передм. М. Рябчука. Едмонтон: Вид-во Канадського ін-ту українських студій, 1990. 205 с.
14. Голобородько Я. Елезіум. Інкорпорація стратега. Харків : Фоліо, 2009. 187 с.

15. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн. Київ : Критика, 2005. 263 с.
16. Дев'ятдесятники. Антологія нової української поезії. / упорядн. В.Махно; передне слово Г. Штоня "Інакші". Тернопіль : Лілея, 1998. 178 с.
17. Десять українських поетів : Антологія сучасної української поезії. Київ. 1995. 290 с.
18. Жінка як текст : Емма Андіївська, Соломія Павличко, Оксана Забужко : фрагменти творчості і контексти. / упор. Л.Таран. Київ : Факт, 2002. 208 с.
19. Знак нескінченості : Збірка поезій / упор. Л. Фінкельштейн. Київ.: Факт, 2002. 357 с.
20. Зборовська Н. Феміністичні роздуми. На карнавалі мертвих поцілунків. Київ : Факт, 1999.190 с.
21. Зборовська Н. Код української літератури. Проект психоісторії новітньої української літератури. Київ : Академвидав, 2006. 500 с.
22. Ільницький М. Перегук через покоління. У фокусі віддзеркалень : Статті. Портрети. Спогади. Львів : ЛНУ імені І. Франка, 2005.467 с.
23. Критика прози : статті та есеї / В. Неборак, І. Котик, М. Котик-Чубінська, М. Барабаш. Київ Грані-Т, 2001. 328 с.
24. Лебединцева Н.М. Сучасна українська література : Навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. 104 с.
25. Незнайома. Антологія «жіночої» прози та есеїстики др. половини ХХ – поч. ХХ ст. / автор. проект, упор., вст. слово В. Габора. Львів : ЛА «Піраміда», 2005. 600 с.
26. Павлишин М. Канон і іконостас: літ.-крит. статті. К. : Факт, 1997. 190 с.
27. Приватна колекція : Вибрана українська проза та есеїстка кінця ХХ ст. / упор., вступн. слово та прим. В.Габора. Львів, 2002. 567 с.
28. Страйк ілюзій : Антологія сучасної української драматургії. Київ. 2004. 340 с.
29. Сучасна українська література кінця ХХ ст. – п. ХХІ ст.: / упорядкув. текстів, передм. І. Андрусяка. Київ : Школа, 2006. 464 с.
30. У пошуку театру: Антологія молодшої української драматургії. Київ : Смолоскип, 2003. 456 с.
31. У чеканні театру: Антологія молодшої української драматургії. Київ : Наукова думка, 1998. 450 с.
32. Філоненко С. Концепція жінки в українській жіночій прозі 90-х років ХХ ст. : Монографія. Київ. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2006.158 с.
33. Філоненко С. Масова література в Україні: дискурс / гендер / жанр. Донецьк : Ландон – ХХІ, 2011. 432 с.
34. Шевчук Я. Ното ексарранс: Герой сучасної польської та української «молодої» прози : монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2012. 348 с.
35. Яструбецька Г. Динаміка українського літературного експресіонізму : монографія. Луцьк : ПВД «Твердиня», 2013. 380 с.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

- 1) <http://litera-ua.livejournal.com/2009/05/12/> - бібліотека «Літера»
- 2) <http://www.nbuv.gov.ua/node/592> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
- 3) <http://www.info-library.com.ua/> - електронна бібліотека підручників та українських рефератів
- 4) <http://diasporiana.org.ua/> - бібліотека української діаспори
- 5) litakcent.com – ЛітАкцент
- 6) <http://www.utoronto.caelul> – Бібліотека української літератури Торонтського університету
<http://www.ukrplib.km.ru> – Бібліотека української літератури
- 7) <http://poetry.uazone.net> – Поезія
- 8) <http://www.ji.lviv.ua/ji-librarylib-index.htm> – Бібліотека Ї українська проза, поезія, філософські твори
- 9) <http://k-g.com.ua> – Книжник –review
- 9) <http://www.geocities.com/doctorpro2002> – Чорна жужелиця художня література
- 10) <http://library.org.ua> – Українська бібліотечка українська класика; історія України
- 11) <http://lib.proza.com.ua> – Лібрарій: Електронна бібліотека
- 12) <http://chtyvo.org.ua/authors/> - Е-бібліотека «Чтиво» - книгозбірня української літератури
- 13) <http://ukrknyga.at.ua/> - «Українська книга» - безкоштовна електронна бібліотека
- 14) <http://chytanka.com.ua/ebooks/index.php?action=url/authors> - Читанка

- 15) <http://ukrkniga.org.ua/> - Українська книга
- 16) <http://www.history.org.ua/index.php?info=7> – бібліотека Інституту історії НАН України
- 17) <http://www.ruthenia.info/txt/index.htm> - бібліотека «Віртуальна Русь»
- 18) <http://javalibre.com.ua/> - онлайн бібліотека java
- 19) <http://exlibris.uaweb.org/> - українська електронна бібліотека Exlibris
- 20) <http://www.svit.in.ua/kny.htm> - бібліотека «Рідної віри»
- 21) <http://ukrlife.org/main/library.html> - українське життя в Севастополі
- 22) <http://ae-lib.org.ua/> - бібліотека світової літератури (оригінали та переклади)
- 23) http://www.lnu.edu.ua/faculty/Philol/www/laboratory_folklore_studies.php - лабораторія українського фольклору
- 24) <http://library.kr.ua/> - бібліотека ім. Д. Чижевського
- 25) <http://incognita.day.kiev.ua/topbooks/> - книгосхов Гайдамака (газета «День»)
- 26) <http://1576.ua/> - бібліотека українського світу
- 27) <http://yanko.lib.ru/> - библиотека Славы Янко
- 28) <http://www.gumer.info/> - библиотека Гумер

